

Nynäshamns Naturskolas

verksamhetsberättelse för 2004

Inledning

Naturskolan startade 1988 och lokalerna ligger ute på Sjöudden vid sjön Muskan i Ösmo. Naturskolan tar emot barn/elever från 4 års ålder upp till 16 år. Naturskola är inte en plats utan ett arbetssätt som bygger på utomhuspedagogik.

Skolklasserna har Naturskola en gång per läsår. Då bedrivs det ett undersökande arbetssätt kring olika teman. Inför varje Naturskoledag förbereds klassen av sin lärare, därpå sker efterarbete på hemskolan.

Varje årskurs har sitt eget tema tex, småkryp i skogsbacken, sinnena, forntida tekniker, vinterekologi och inventering i Alhagens våtmark.

Genom att på ett tidigt stadium vara ute mycket i naturen grundläggs en känsla för naturen, det i sin tur ger en grund att förstå våra miljöproblem.

Anställda

Under året var Mats Wejdmark anställd 100% som föreståndare för Naturskolan och Robert Lättman var anställd 100 % som naturskolelärare.

Klasser

Klasserna kommer till Naturskolan en gång per läsår. Antalet syns nedan.

Tid	Antal klasser	Antal elever
Vårtermin 2004	42 st	Ca 1050
Hösttermin 2004	54 st	Ca 1350
Totalt	96 st	Ca 2400

Följande teman gällde för de olika årskurserna

2-5 år	Knoppar, Småkryp i vatten
6-år	Knoppar (vissa klasser åk f-1), Hitta Vilse (Stora Vika)
Åk 1	Småkryp i skogsbacken, Knoppar
Åk 2	Sinnena
Åk 3	Forntida tekniker
Åk 5	Vinterekologi, Elden
Åk 6	Inventering i Alhagens våtmark, Våren (Naturreportrarna)
Åk 9	Kvävets väg genom en våtmark
Grundsär 6-10	Hitta Vilse

Under året har Naturskolans praktikant Pia Engström haft olika naturteman med "Gunilla-gruppen" (6-9B) från Vanstaskolan vid sammanlagt 14 tillfällen. Bland annat har de arbetat med konstruktion av en elektronisk knopptavla. Varje tillfälle på 2,5 timmar utgår från Naturskolans ordinarie utbud och är anpassat för de elever med särskilda behov som ingår i denna grupp.

Utveckling av teman, handledningar och kurser

Utomhusmatematik

2002 föddes idén om att göra ett pedagogiskt häfte med inriktning på utomhuspedagogik och **de tre kärnämnen**. Tre naturskolor, Uppsalas, Nynäshamns och Faluns, beslutade sig för ett samarbete och att matematik blev det första kärnämnet som skulle få en utomhuspedagogisk inriktning. Efter ett antal möten, sökande och skrivande trycktes under hösten 2004 ett mattehäfte på 76 sidor. I häftet presenteras ett stort antal utomhusövningar sorterade under **uppnåendemålen inom matematik för årskurs 5 och 9**. Häftet mottogs positivt, över alla förväntningar, och ute i landet är det nu en febril aktivitet när det gäller kurser i "utematte" där mattehäftet är kurslitteratur. Häftet har t.o.m. köpts in av högskolor för att användas som obligatorisk kurslitteratur.

I samband med att häftet trycktes började Nynäshamns Naturskola erbjuda kurser i ämnet och flera kursdagar genomfördes under hösten och ytterligare är inplanerade följande termin.

Naturreportrarna

Nynäshamns Naturskola har under många år haft kurser för lärare och förskolepersonal i hur man använder den digitala kameran utomhus och hur man sedan kan använda bilderna. Med Naturreportrarna vill vi gå ett steg längre och föra ut kunskapen även till eleverna.

Med naturreportrarna som inriktning på en naturskoledag vill vi slå både två och tre flugor i en smäll. Tanken är att, i samband med en naturskoledag, låta eleverna göra ett journalistiskt arbete. Det innebär att de med hjälp av olika frågeställningar skall ta reda på hur det förhåller sig med olika djur, växter och fenomen ute i naturen. Grävande journalistik får här en ny innebörd eftersom eleverna verkligen måste gräva på olika ställen för att få svar på sina frågor. Frågeställningar, resultat och slutsatser kommer sedan att redovisas i form av en **digital tidning** gjord i ett ordbehandlingsprogram. Texten kommer att belysas med relevanta bilder tagna med digital kamera. Vad tidningen handlar om bestäms av vilket tema naturskoledagen har. Om det är en klass i åk 6 som ska till Alhagens våtmark för att inventera växter och djur kan exempelvis tidningen heta "Alhagsnytt" eller "Livet i våtmarken". Målgrupp för tidningen kommer att vara elevernas föräldrar, vilket innebär i exemplet ovan att kunskapen om Alhagens våtmark och kommunens avloppsrening kommer öka hos föräldrarna.

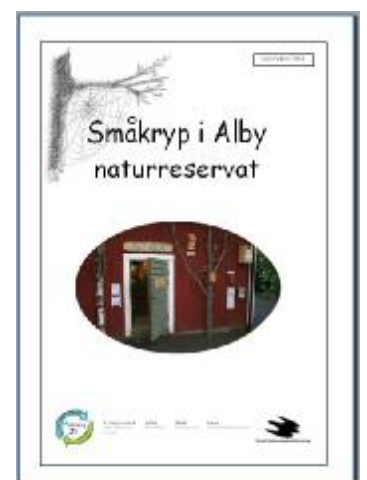
Innan handledningen skrevs hade två klasser i åk 6 från Sunnerby haft temat våren med inriktning på digital dokumentation. Erfarenheten från dessa två pilotklasser var till stor hjälp vid temats utformning.

Tyresö Naturskola

Vid Albysjön i Tyresö finns en friluftsgård och ett naturum. Under 2004 ville man **utveckla verksamheten** till en obemannad naturskola där lärare och elever kan använda de resurser som finns för undersökningar i området kring Albysjön. Nynäshamns Naturskola tillfrågades om hjälp vid utvecklandet av två naturteman inklusive handledningsmaterial och sakkunskap vid inköp av utrustning. Arbetet genomfördes under september och verksamheten är nu igång i Tyresö.

Det gjordes studiebesök vid Albysjön i Tyresö 17/5 och 8/9 för att få en bild av området. Innan dess hade en verksamhetsutvecklare och Solveig Dahl från Krusboda skola i Tyresö varit på studiebesök 1/6 på Nynäshamns Naturskola. Fyra kursdagar genomfördes i september på Tyresö Naturskola.

*Utematte i Uppsala i november.
Deltagarna tillverkar en
diametermätare.*

*Naturum i Tyresö som under året utvecklades till
en obemannad naturskola med hjälp av
Nynäshamns Naturskola.*

Kurser

Följande kurser har getts av Naturskolan under året.

Vårtermin 2004			Hösttermin 2004		
Kurs	Kurslängd	Antal deltagare	Kurs	Kurslängd	Antal deltagare
Först ute sen IT	6 x 1 dag	9st/tillf.	Naturskolekurs Tyresö	4 x 1 dag	15st
Skolornas/förskolornas utemiljö	1 x 1 dag	8st	Först ute sen IT	4 x 1 dag	10st/tillf.
Sammanhangspedagogik.	1 x 1 dag	8st	Först ute sen IT steg 2	2 x 1	5st/tillf.
Skolgårdsutbild. för elever	1 x 1 dag	9st	Natur- och miljöparmen	1 x 0,5 dag	12st
Trångsund Först Ute sen IT dag 2	1 x 1 dag	10st	Utematte Eskilstuna	2 x 0,5	60 st/tillf.
Mål 3, Natur och miljö, Trångsunds förskolor	4 x 0,5 dag	15st/tillf.	Utematte Sollentuna	1 x 0,5	30st
PIK-kurs i Hagaparken	1 x 0,5 dag	25st	Utematte Uppsala	1 x 1 dag	45st
			Skolornas/förskolornas utemiljö	1 x 1	9st
			Mål 3, Natur och miljö, Trångsunds förskolor	2 x 1 dag 2 x 0,5 dag	10st/tillf. 15st/tillf.
Totalt	12,5 dagar	174st	Totalt	17 dagar	376st

Nätverk

Naturskolan driver nätverk inom skola och förskola för att stimulera Agenda 21-arbetet och miljö- och hälsoarbetet inom kommunen. Skolan har 14 **miljögruppsrepresentanter** och förskolan har 19 **miljöombud**. Följande möten har ägt rum under året. På dessa möten får Naturskolan ut information om tex checklistan för skola och förskola, miljöredovisning, miljöplanen, aktuell miljökunskap och nya kurser. Deltagarna har möjlighet att delge varandra erfarenheter kring miljöarbete, gårdsprojekt och få stöd i olika frågor.

Vårtermin 2004		Hösttermin 2004	
Nätverk	Antal tillfällen	Nätverk	Antal tillfällen
Skolans miljögrupp	3 x 2,5 tim	Skolans miljögrupp	3 x 2,5 tim
Förskolans miljöombud	3 x 2 tim	Förskolans miljöombud	2 x 2 tim

Miljödiplomer (förskolans och skolans checklista)

Naturskolan har, tillsammans med miljö och samhällsbyggnads-förvaltningen tagit fram **checklistor** för miljö inom förskola och skola. 18/2 fick Breddal som första förskola diplom med silverram för sitt miljö- och hälsoarbete och 1/3 fick Hallängens förskola som andra förskola diplom med silverram. Innan diplomeringsen genomfördes en kontroll där checklistan gick igenom tillsammans med miljöombud.

I checklistan finns hänvisningar till den nya skolplanen, Barn- och utbildningsnämndens miljö- och hälsoplan, agenda 21-program och folkhälsoprogram. Checklistorna finns på www.nynashamn.se/natursko.

Naturskolan informerade om checklistan på Kyrkskolan i Sorunda 15/1, på Ankarets förskola 12/3 och på gymnasiet sär vux 7/9.

Hallängens förskola mottog silverdiplom för sitt miljöarbete.

Förskolornas och skolornas utemiljö

Förskolegårdsprojektet startades i början av 2001. Syftet med projektet är att utveckla förskolegårdarna inom Nynäshamns kommun så att de kan bidra till att barnen får nära naturupplevelser och ökad kunskap om ekologi, kretslopp, växter och djur. Vidare ska de fylla barnens behov av motorisk träning, lek, god hälsa, upptäckarglädje, kreativitet, lugn och ro mm. Initiativet till projektet har tagits av förskolornas miljöombud. Med tiden har även skolornas gårdar kommit med i projektet. I Barn- och utbildningsnämndens **investeringsbudget** för 2003-2006 finns skol- och förskolegårdsprojektet med som en post. Pengarna blev ett lyft för arbetet med gårdarna. Det började hända saker ute på förskolor och skolor. Under 2004 gjordes en dokumentation som beskriver vad som hänt under projektets gång. Dokumentationen presenterades för Barn- och utbildningsnämnden 27 maj.

Det nya **skol/förskolegårdsprojektet** tog vid där det förra projektet avslutades. Projekttiden är 2004-2006. Målet med projektet är att alla förskolor och skolor inom Nynäshamns kommun ska arbeta aktivt med att utveckla sina gårdar både kortsiktigt och på lång sikt. Pengarna från investeringsbudgeten 2003-2006 ska användas på ett sätt som utvecklar gårdarna på bästa sätt i enlighet med syftet och pengar ska äskas till projektet från investeringsbudgeten 2007-2010.

För att konkretisera arbetet med gårdarna gavs kursen **"Förskolornas och skolornas utemiljö"** för personal 17/2 med landskapsarkitekten Anna Lenninger som föreläsare och inspiratör.

Den 18 maj planterade Mats, tillsammans med personal, en **pilkoja** och en pildunge på Fagerviks förskolegård. Planteringen ingick i en kursdag. Fagerviks förskola stod för kostnaderna.

20/1, 23/3 var Mats med på Vanstaskolans **möten** om skolgården. Landskapsarkitekten Anna Lenninger var på Vansta förskola och Vanstaskolan 14/10 och diskuterade deras gårdar som en del av den kurs som skulle hållas senare under hösten. 14/12 träffade Mats Vanstaskolans rektorer för att diskutera skolgården.

27/1 och 13/10 var Mats med på Tallbackas **möten** om skolgården.

12/5 var Mats och Robert på möte med Marianne Hagelin angående den nya förskolan Skogs nibbles gård.

Robert var på Sandskogens förskola 28/5 för att prata med en reporter från Nynäsposten och Sandskogens miljöombud om deras arbete med gården. Det resulterade i en artikel i Nynäsposten 1/6.

Robert var med på **Breddals förskola** 26/9 och dokumenterade när Nigel Wells från Virbela Ateljé samordnade arbetet med byggandet av en **vattentrappa**. Arbetet med att bygga vattentrappan uppmärksammades i Nynäsposten i oktober.

På **Viaskolan** har arbetet med gården fortsatt. Mats medverkade i arbetet genom att organisera, inspirera och aktivt jobba med gården, bland annat; skolgårdsgrupp 26/1, 18/2. Årets stora projekt som kunde förverkligas med hjälp av projektpengarna i investeringsbudgeten var uppbyggandet av en **klättervägg**. Klätterväggen är specialdesignad och tillverkad för Viaskolan. Väggen är gjord i flera lutningar och de olikfärgade greppen utgör olika klättringsleder med olika svårighetsgrader. Utbildning i hur den används har hållits för elever, idrottslärare och övrig personal. Mats hämtade den färdiga klätterväggen 15/3 och var med på en heldags arbete på gården 17/4.

2/6 var Mats och Robert på Viaskolans gård och tillsammans med elever målades en "matteorm". Matteormen är tänkt att användas både på mattektioner och på raster för att stimulera till ökad fysisk aktivitet och samtidigt öka kunskapen om räknesätten.

Projekt

Hagmarksprojektet i Sunnerby har under året fortsatt. Syftet med projektet, som startade 1997, är att kombinera utomhuspedagogik med IT (datorer, digitalkamera, bildbehandling, multimedia). 6 skolor runt om i Sverige är med i projektet som koordinerats från Linköpings Universitet (Centrum för Miljö- och Utomhuspedagogik). Eleverna i Sunnerby som har jobbat med projektet har varit mellan 6 och 9 år.

I projektet förenas IT, utomhuspedagogik och naturvård genom att studier och arbete är förlagt till Torps hage (Axels hage) som är 12,5 ha stort. Den ursprungliga floran och faunen i hagmarken är hotad på grund av igenväxning som i sin tur beror på att hävden upphörde när jordbruket moderniserades. Ett mål är att få tillbaka den ursprungliga hävdgynnade floran och faunen. Med hjälp från bland annat tre rektorsområden, Landstingets miljövårdsfond och Nynäshamns kommuns miljövårdsfond har 98000 kr samlats in. Pengarna har använts till bland annat röjning och gärdesgårdsbygge.

Samarbetet med Svenska Naturskyddsföreningen fortsatte med bland annat röjning, fagning och ängsslåtter med lie in en mindre del av hagmarken.

En representant från **Länsstyrelsen** var i hagmarken 6/5 för att jämföra det som står i skötselplanen och det som görs i hagen. Tillsammans med 15 lärare från Sunnerbyskolan gick de igenom vad som skulle behöva göras och hur man på bästa sätt kunde avverka träd för att öka ljusinsläppet till marken. Med god hjälp från Nynäshamns kommun resulterade det i att ett arbetslag under hösten avverkade ca 20 stora träd och ca 40 enar. Åtgärderna kommer att ytterligare gynna bland annat kattfot och jungfrulin som kommit tillbaka till hagen efter att ha varit försvunna en längre tid.

Under växtsäsongen betade 15 får i hagen. Mats var på Sunnerby 13/12 angående hagmarken och vårens planering.

Information om projektet finns på www.nynashamn.se/ute-it/index

Naturskolan har också **andra projekt** med tillhörande handledning att erbjuda. Dessa fortsatte under året med nya klasser. Projekt som skolorna arbetat med under året är "butiksväktare" (åk 5) som är ett samarbete med miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen och kampanjen gå och cykla till skolan som också gjordes i samarbete med MSF.

EU-projektet BSR Eagle

Under den Nordisk-Baltiska konferensen, som Nynäshamns Naturskola ansvarade för, på Härjarö i Sverige i juni 2001 startades ett nytt samarbete mellan naturskolor i Östersjöregionen. Då bildades en samarbetsgrupp av de länder som var mest intresserade.

Det har sedan utvecklats till ett EU-projekt med målet att främja naturskoleverksamhet och **hållbar utveckling i länderna runt Östersjön**. Arbetet under året har framförallt handlat om att samordna ansökningar och knyta ihop arbetet runt Östersjön för att EU skulle kunna stödja projektet ekonomiskt. EU gav under året sitt klartecken för att förverkliga projektet och med hjälp av egna fonder har även Ryssland kunnat knytas till samarbetet. Hittills har projektet bland annat lett till att arbetet med att starta två nya Naturskolor i Est land och Lettland har påbörjats.

Nynäshamns Naturskolas engagemang i en vecka för hållbar utveckling (se separat rubrik) var en del av detta projekt där det gäller att nå ut med kunskap om hållbar utveckling på individnivå inom en kommun. Naturskolan kommer vidare att utbilda de nätverk som finns inom Barn- och utbildningsförvaltningen, översätta några av de många handledningar som Naturskolan producerat och ha ett visst utbyte med de andra Östersjöländerna för att delge kunskaper om varandras verksamheter och arbetssätt. Mats har varit på möten med den svenska koordinatör för projektet, Birger Emanuelsson från Malmö Naturskola, 29/1 och 30/9.

Miljö- och hälsoplan

Naturskolan fick, i egenskap av A 21-ansvarig, uppdraget att skriva en miljö och hälsoplan för Barn och utbildningsförvaltningen. Ett förslag från 2001 beslutades av BUN att återremitteras. Ett nytt förslag till miljö- och hälsoplan arbetades fram under VT 2002 och var ute på remiss under perioden

14/6-18/10 2002. Planen omarbetades och skickades ut för kommentarer till bla alla rektorer och förskolechefer. Planen omarbetades ytterligare i samarbete med kvalitetssamordnaren Margaretha Bergman och dåvarande verksamhetsutvecklaren Peter Dacke på BUF. Den antogs av BUN i maj 2003. Uppföljning sker genom miljöredovisning (se nedan).

Miljöredovisning

Enkäterna med frågor om miljö- och hälsoarbete inom BUF som skickades ut i december 2003 sammanställdes av Naturskolan i januari 2004 och föredrogs därefter för BUN i maj. Enkäter för 2004 skickades ut i november med 16/12 som sista inlämningsdatum. Miljöredovisningen är en uppföljning av miljö- och hälsoplanens fem mål. Förutom enkätsvar från Agenda 21-ansvariga inom skola, förskola och övriga inom BUF sammanställs också enkätsvar från elever och föräldrar i årskurs 5 och 8 samt från föräldrar med barn i förskolan. Detta år har även relevanta frågor från den kommunövergripande personalenkäten redovisats. Statistik, text elförbrukning och sophämtning, hämtas från de olika befintliga ekonomiska systemen inom förvaltningen för att vid planperiodens slut kunna jämföras och ge en bild av om målen uppfyllts. Mats var på möte med förvaltningens ekonomer och SRV angående sophantering och hur man kan följa upp målen i miljö- och hälsolanen.

Naturskolans hemsidor

Den officiella

Under hela året har bilder från klassernas besök här på Naturskolan lagts ut på hemsidan under förutsättning att medgivande funnits från föräldrarna. Oftast har de redan samma kväll kunnat gå ut på nätet och sett vad deras barn gjort under dagen. **Den pedagogiska idén** med detta är att föräldrarna ska ställa frågor och locka barnen att berätta om dagen. Att berätta om nyvunna kunskaper är det bästa sättet för en elev att fördjupa sina kunskaper. På hemsidan finns också bl.a. skolornas och förskolornas checklista. För att inte ge bort dokument som dessa, utan att få någon respons, kryperas materialet. Eftersom det är ett stort arbete som lagts ner vid utvecklingen av checklistan vill vi helst ha personlig kontakt med dom som får materialet. Detta för att vi ska kunna få respons, synpunkter och utvärdering i gengäld.

9/9 var Lasse Forslund (web-designer som skapat Naturskolans officiella hemsida) på besök för att diskutera vidare **utveckling av hemsidan**. Arbetet med att skapa en årstidskalender har påbörjats och i samband med EU-projektet BSR Eagle kommer hemsidan också internationaliseras genom att texter och material översätts till engelska. www.nynashamn.se/natursko

Den inofficiella (interna)

Naturskolan har ytterligare en sida som ligger utlagd på Barn- och utbildningsförvaltningens interna system **First Class** och riktar sig till lärare och förskolepersonal inom Nynäshamns Ekokommun. Kodning görs för hand, sköts och uppdateras av Naturskolan. Sidan skall serva skolor och förskolor med schema, handledningar och annan information som behövs exempelvis innan ett besök på Naturskolan. Under arbetets gång har vi insett styrkan med sidan och i framtiden hoppas vi långsiktigt kunna utveckla den mot att bli en **resurs** för skolornas och förskolornas NO-verksamhet. Miljövinsten ligger i att istället för att göra stora utskick av papper kommer allt material alltid att finnas tillgängligt på First Class. Sidan nås genom att i adresskatalogen söka efter Naturskolan och dubbelklicka för presentation där länk till sidan ligger.

Under våren tillverkades en utställning med information om Naturskolans interna hemsida. Syftet var att få lärarna uppmärksammade på att hemsidan finns, hur man kommer in och vad som finns att hämta där. Utställningen har stått på de olika skolornas lärarrum under året.

Folder

Under året 2002 togs en folder på åtta sidor i A5-format fram. Syftet var att sprida kunskap om vad Naturskolan gör och varför. Informationen riktar sig till lärare, förskolepersonal, elever, föräldrar, allmänheten, politiker samt naturskolor och kommuner utanför Nynäshamn. Inför ht 2003 gjordes foldern om och omfattar nu 4st A5-sidor. Syftet nu är att också att sprida kunskaper om enkla åtgärder för en hållbar utveckling, d.v.s. ett traditionellt **Agenda 21-arbete**. Under hösten 2004 handlade foldern om miljömärkning. Foldern delas ut till alla elever som kommer till Naturskolan. I samband med att eleverna fick denna information om miljömärkning delades även en mapp ut till klassläraren. Den innehöll det senaste informationsmaterialet från Bra miljöval, Svanen, KRAV och Rättvisemärkt.

En vecka för hållbar utveckling

Naturskolan anordnade tillsammans med Agenda 21-samordnaren, kommunekologen och folkhälsoplaneraren en vecka under rubriken; Ett hållbart samhälle för hållbara människor. Syftet med veckan var att lyfta fram begreppet hållbar utveckling och att diskussioner skulle komma igång kring hur vi i Ekokommun Nynäshamn tillsammans kan bidra till en hållbar utveckling både lokalt och globalt. Med hållbar utveckling avses en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov (Bruntlandrapporten 1987). **Dokumentationen** över veckan finns på Naturskolans hemsida www.nynashamn.se/natursko

FN har utsett år 2005 till 2014 till ett decennium för lärande om hållbar utveckling. Flera organisationer har under 2004 börjat planera olika aktiviteter inför detta decennium, däribland Myndigheten för skolutveckling som startat ett nationellt nätverk.

Övriga möten

Mats på Viaskolans miljögrupp 2/3 och på Torö skolas miljögrupp 13/5

Mats var på möte 22/1 med personalansvarige på kommunen angående frågor i personalenkäten. Mötet gällde vilka frågor som kunde vara med i enkäten med tanke på uppföljningen av Barn- och utbildningsnämndens Miljö- och hälsoplan.

Robert var på möte med verksamhetsutvecklaren Rolf Åkerström och kvalitetssamordnaren Margaretha Bergman 10/2 angående uppföljningen av Barn- och utbildningsnämndens Miljö- och hälsoplan.

Mats och Robert var på möte 15/3 med de två kommunalråden Tore Åkerbäck och Leif Stenqvist angående kommunens miljöarbete.

Robert var på Midgårds förskola 25/3 och pratade med kökspersonalen om kompostering.

Övriga besök

Naturskolan och järnåldershuset ansvarade för en *natur- och kulturdag* 9 maj. Dagen som var en kombinerad aktivitetsdag och öppet hus arrangerades i samarbete med Naturskydds-föreningen och Nynäshamns ornitologiska förening. Till Naturskolan kom det 60 personer under dagen. Dagen uppmärksammades i Nynäshamnsposten.

Barn- och utbildningsnämnden hade sitt ordinarie sammanträde på Naturskolan 27/5. Mats och Robert berättade om årets miljöredovisning och dokumentationen av förskolegårdsprojektet. Politikerna fick även prova på att håva efter småkryp i sjön Muskan.

Familjecentralen i Ösmo var på besök på Naturskolan 13/4 och 7/12. Barnen visades runt bland de olika terrarierna och de grillade vid lägerelden utanför.

En grupp lärarstudenter var på besök 20/4 för att se Naturskolans verksamhet. De fick både föreläsning och vara med den klass som hade forntida tekniker den dagen.

Övrigt

Mats var med i radioprogrammet *Tendens på P1* där det diskuterades om det är viktigt med artkunskap eller inte. Mats framhöll naturupplevelsen som det viktigaste och som grund för artkunskap senare i livet.

Naturskolan har en *permanent terrarieutställning* och hyser ett antal olika djur i syfte att visa hur man kan pedagogiskt använda dessa för att resonera med elever vad olika djur kräver för att överleva och för att synliggöra ekologiska problem. Att sköta och odla djur har också ett stort värde för att utveckla den empatiska förmågan hos barn. Djuren har också en avdramatiserande effekt då många barn bär på en rädsla för till exempel ormar, spindlar och kackerlackor. På Naturskolan finns ormar, dödskallekackerlackor, syrsor, vandrande pinnar, fågelspindel mm. De klasser, lärare eller förskolepersonal som vill komma på studiebesök får göra det och de som vill påbörja en odling får ta med sig djur från Naturskolan. Naturskolan har också skrivit ett eget *handledningshäfte* (ht 2000) för lärare och förskolepersonal som finns att hämta på interna First Class.

Naturskolans ormar Majsan och Popcorn fick tillökning under sommarlovet.

Stipendium

Naturskolan fick 12/10 ta emot ett diplom och stipendium från Ljungbergs utbildningsfond i samarbete med NCFF. Skolorna behöver stöd och idéer för hur de skall arbeta med att stimulera till **ökad fysisk aktivitet**, därför har regeringen inrättat ett nationellt centrum för främjande av fysisk aktivitet hos barn och ungdom (NCFF) som nu placerats vid Örebro universitet.

Fortbildning

Robert var på föreläsningen Ät rätt på Utsikten 29/1 med Siw Grip, skolornas nationella Agenda 21 nätverk i Solna 2/2, seminarium på Rönninge gymnasium 29/3 om hållbar utveckling, i Falun 25/4 – 27/4 där Falu Naturskola arrangerade Naturskoleföreningens årliga fortbildningsdagar och årsmöte samt kurs i naturteknik på Uppsala Naturskola 18/5. Mats och Robert var också på föreläsning om portfolio 16/9.

Fastighet

Renovering av fönster fortsatte under året, vilket innebär att fönstren skrapas, tvättas, oljas, kittas och målas. Fönsterarbetena utfördes av Naturskolan. Husets **underhåll** och städning sköts av Naturskolan. Huset hyrs på vardagkvällar och ett stort antal helger av Ösmo Scoutkår som har omfattande verksamhet i huset och i omgivningarna.

Nynäshamns Naturskola 2004-12-22

Mats Wejdmark och Robert Lättman

Postadress Viaskolan Skolgatan 35-37 149 30 Nynäshamn	Besöksadress Sjöudden Slutet på Storeksvägen Ösmo	Tel 08 520 73565	Fax 08 520 38590	Mobil Mats 070 6388590 Robert 070 6388541	E-post mats.wejdmark@naturskolan.pp.se robert.lattman@naturskolan.pp.se
Hemsida www.nynashamn.se/natursko					

